

## KRÚDY GYULA

1878—1933

„Hírlapírónak szöktem el a szülei háztól, vidéki színésznőbe bolondultam, boldog voltam, művész voltam, ittam, mulattam, szerettem, nem is tudom, hogy mi történt velem?” — írta önéletrajzában.

A nemesi származású Krúdy-család testőrök, katonatisztek, szabadsághősököt adott hazának; de a XIX. század végén már csak vidéki földesurak viselték ezt a nevet. Krúdy Gyula nem követte rokonainak életútját: fiatalon a vidéki újságírást választotta, majd Pestre került. Hamarosan népszerű és elismert íróként tartotta számon az irodalmi közvélemény és a közönség. Ifjúkori írásai még Jókai és Mikszáth hatását mutatják — mindkettőjüket nagyra tartotta, Jókairól könyvet is írt az ifjúságnak — később, a század elején született művei azonban már az igazi Krúdy különleges világát és sajátos hangját tárják az olvasó elé.

Regényeiben és elbeszéléseiben megelevenedik a nyírségi táj, a felvidéki városok ódon romantikája, Budapest kavargó, forgatagos élete,

szoknyavadász fiatalemberek, szépbokájú, férfi-bolondító asszonyok, irodalmi kávéházak, nagy kártyacsaták, találkahelyek, lóversenyek, gőzfürdők, gellérthegy-i sétautak, margitszigeti bolyongások elködlő világa. Krúdy a nagy menekülők közé tartozik — a sivár és kisszerű valóságból ködlovagok és messzi tájak varázslatába menekül és távoli útjaira maga mellé veszi kísérőnek az elandalodott, elbájolt olvasót. Szindbád a legkedvesebb regény- és elbeszélés-alakja, Szindbád, a hajós, aki az örök asszonyt kergeti regényes kalandjain. Szindbád Krúdy vágyainak és életformájának kivételése, akárcsak Rezeda Kázmér, a szegény-szerelmes poéta, az asszonyok és finom ételek, izgalmas rulett-partik körül keringő, az élet hiábavalóságát hirdető kóbor költő. S ha nyomon követjük e ködlovagok vmbolygó lépteit, ha Krúdyval tartunk ismeretlenbe vezető útjain, nemcsak a varázslatos és megejtő táj merül fel előttünk; az impresszionisztikus képekből, abból a sok-sok apró mozzanatból, melyet Krúdy korának Magyarországról tudott s elmondott, halhatatlan mű áll össze: egy világ és egy emberi magatartás képe.

A legpoetikusabb magyar prózáiró. Nemcsak stílusának zenéje miatt. Hőseit az a költészet lengi körül, az a múltat és jövődőt egybemosó szemlélet, amelyhez Proust, a század nagy francia írója áll a legközelebb. Krúdy költészetének titka az a gordonkahang, a groteszknak és realisnak, varázslatosnak és köznapinak az a különös és mindig hiteles összecsengése, melyet

halála után is oly sokan utánoztak. Az élet érzéki örömeinek és megfejthetetlen szomorúságainak, a sajátos magyar bánatnak hangulata teszi felejthetetlenné írásait.

Sokat írt. Ha kártyán, vagy a lóversenyen vesztett, leült egy kávéház vagy klub sarkába s gyöngybetűkkel formálta felejthetlenné a zsokék, könnyű kis nőcskék, katonatisztekkel megverekedő hírlapírók, lovarnők, felvidéki várurak, pohos polgárok kalandjait. Vannak szerencsés Krúdy-rajongók, akik százhusz—százharminc kötetét mondják magukénak. Csak taláalomra sorolhatjuk fel legjelentősebb regényeit: *A vörös postakocsi*, *Hét bagoly*, *Boldogult úrfikoromban*, *Asszony-ságok díja*, *Rezeda Kázmér szép élete*, *Nagy kópé*, *Az útitárs*, *Napraforgó*, *Francia kastély*. Legfontosabb elbeszéléskötetei: *Tótágas*, *Szindbád*, *A víg ember bús meséi*, *Az élet álom*, *Dudorászi*.

*A podolini kísértet* című regényét 1900-ban írta. Wart Erzsébet különös története bizonyára nem születik meg Jókai és Mikszáth mesevilága nélkül; a felvidéki kisvárosok régies, költői hangulata bomlik ki a kalandos cselekmény során. De *A podolini kísértet*, amely Krúdy ifjúkori regényei közül talán a legszebb és legmaradandóbb, nemcsak a hatásokat mutatja: ebben a könyvében már igazi és egyéni hangja jelentkezik.

RÉZ PÁL